

МАКЕДОНСКА ТРИБУНА Брой 118 - 2013 г.

МЯСТОТО НА БЪЛГАРСКАТА ИСТОРИЯ И РОЛЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ИСТОРИЧЕСКА НАУКА В ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ И МАКЕДОНИЯ



Проф. д.ист.н. Светлозар Елдъров
От провъзгласяването на Вардарска
Македония за федеративна
република в Югославия на 2 август
1944 г. до днес българската
история е обект на интензивно,
целенасочено и планомерно
присвояване и фалшифициране от
страна на македонската
национално-политическа
пропаганда. С провъзгласяването
на страната за суверенна държава
през 1991 г. тази дейност стана
още по-агресивна. Перспективата
за европейска интеграция не

укроти, а напротив – само усили македонската пропаганда, камуфлирана като историческа наука. Няма съмнение, че след евентуалното приемане на Македония (независимо под какво име) в Европейския съюз, похищението и преиначаването на българското културно-историческо наследство ще придобие още по-мощен характер, вече със силите и средствата на европейските институции.

Българската държава и българското общество погрешно смятат, че става въпрос за научни спорове между историци от двете страни за имена, дати или факти от историята. Всъщност вече близо седем десетилетия се води една своеобразна, необявена и неравностойна война срещу българската национална идентичност.

За съжаление е имало периоди, в които България, като държава и общество, или е подценявала и игнорира тази война, или дори ѝ е съдействала против собствените си национални интереси. Точно така е непосредствено след 9 септември 1944 г., когато българското население в Благоевградски окръг е подложено на насилствено отродяване със съучастието на българските държавни институции; така е в следващите години, когато по конюнктурни политически и идеологически съображения на македонската национално-политическа пропаганда не е

бил даван необходимият отпор; така е и в нашето съвремие, когато на покушенията срещу българското културно–историческо наследство и българската национална идентичност се реагира вяло и неадекватно или въобще не се реагира.

Когато в българската историография се третира въпросът за македонизма, т. е. за културно–историческия сепаратизъм и мнимата национална идентичност на македонската нация, винаги се започва със сръбския професор Стоян Новакович и неговия опит от края на XIX в. да лансира подобна идея. „Винаги” в случая е само евфемизъм, защото едва ли по някой друг научен проблем, освен по македонския въпрос, българската историография е била толкова непоследователна и противоречива. Първенството на Новакович всъщност в най–голяма степен се дължи на известната „Историческа справка по македонския въпрос” на ЦК на БКП от 1968 г., която трябваше да декретира на историците и посветените (разпространяваше се с гриф „За служебно ползване!”) своето актуално политическо становище по този въпрос. Изворната цел на „Справката” беше да отклони вниманието на учените по друга следа, за да прикрие истинските подбудители, извършители и съучастници в покушението срещу българската национална идентичност – Комунистическия интернационал (Коминтерна) и Българската комунистическа партия (БКП). Така и стана – партийната повеля беше облечена в наукообразна форма и наложена на българската историческа наука с институционален авторитет, приеман на вяра за идеологическа и фактологическа непогрешимост. Тогава задължително и неподлежащо на коментар, днес това становище продължава да пребъдва сякаш по инерция и все още се приема като доказан факт от научната колегия и обществото. На основата на моя опит и познание, добити в продължение на над 30–годишна научноизследователска работа тъкмо по различните аспекти на македонския въпрос, позволявам си да твърдя, както вече съм го правил на научни форуми и в публикации, че тази постановка е колкото погрешна спрямо историческите факти, толкова и обидна спрямо българската национална кауза.

Погрешна – защото експериментът на Стоян Новакович за използване на македонски диалект като тактическо средство срещу българското културно–национално дело е само кратотраен епизод в развитието на сръбската политика спрямо Македония, а не дълготрайна стратегическа линия. Неговата теория не намира поддръжници в сръбския научен, културен и политически елит. Сам Новакович се отказва от своето

мимолетно заиграване с македонизма още в края на 80-те години на XIX в. и се връща на традиционното сръбско становище по въпроса.

Сръбската политика по отношение на Македония от Берлинския конгрес до Втората световна война се развива върху концепцията, че там живеят сърби, а нейна по-мека псевдоакадемична интерпретация и оправдание е теорията на Йован Цвиич за македонските славяни като флотантна маса, която би възприела национално съзнание според политическия дял на областта между Сърбия и България. Сръбската пропаганда в Македония с църковно-училищната и въоръжената си форма до Балканската война, и сръбската държава със своите институции до Втората световна война налагат сръбска национална идентичност, а не македонско съзнание. Обидна – защото да се твърди, че едно спорадично академично хрумване на сръбски учен, игнорирано от държавата и общество, може да нанесе толкова големи и трайни щети на българското национално единство, значи да се поставя под съмнение зрелостта и твърдостта на националното самосъзнание на българското население в Македония и да се принизява и отрича историческата мисия на Българската екзархия, Вътрешната македоно-одринска революционна организация и другите национални институции, които в онази епоха го крепят. Ако приемаме, на основата на многобройни и доказани факти, че македонските българи са устояли на сръбската асимилационна политика с нейния богат репертоар от съблазняването до терора, няма никакви сериозни научни основания да допуснем, че те са рухнали пред хрумването на една личност, пък била тя Стоян Новакович, Георги Пулевски или Кръстьо Мисирков. Вярно, днес някои от тях се радват на монументални паметници в Скопие, но измамата не става истина, дори ако се издяла от мрамор или се излее от бронз.

Истината е, че съвременният македонизъм, т. е. политическата доктрина, върху която се изгражда, развива и функционира македонската държавност след Втората световна война, първоначално като федеративна единица на Югославия, днес като суверенна държава, води началото си от политиката на Коминтерна по македонския и националния въпрос изобщо.

Днес за историческата наука не подлежи на съмнение, че Коминтернът се създава и функционира като могъща свръхцентрализирана машина за шпионаж, тероризъм и агресия, която се опитва да пренареди действителността в съответствие с догмите на една утопична идеологическа доктрина и в интерес на амбициите на СССР за световно

политическо господство. Малцина историци обаче знаят или искат да признаят, че в коминтерновската теория и практика по националния въпрос са заложили не само догмите на Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин, но и теорията и практиката на съветската биосоциална евгеника. Тази псевдоакадемична „наука“ в Съветския съюз е връстник на Коминтерна. Те се раждат в една и съща година (1919) и се радват на еднаква политическа и институционална подкрепа. През 20-те години в СССР вече съществува цяла плеяда учени-евгеници, която вкарва евгениката в университетските учебни програми и разгръща интензивна популяризаторска дейност сред съветската общественост. В противоположност на евгениката в националсоциалистическа Германия, чиято цел е да охранява „чистотата“ на арийската раса и да осигури „господството“ на германската нация, съветската евгеника си поставя за цел да оглави биологическата еволюция на човека и природата като своеобразна надстройка на преобразуванията в икономическата база в името на построяването на комунистическото общество. Развенчано от статута на официална академична наука през 30-те, евгеничното мислене все пак оставя своя траен отпечатък върху много сфери на обществено-политическия живот в Съветския съюз. В частност усилията на съветската лингвистика и на другите клонове на хуманитарното и общественото познание да създават изкуствени езици и нови нации отразява амбицията на евгеничното мислене да преодолее „остатъците на буржоазното наследство“ в сферата на обществено-политическия живот, да ликвидира старите нации, формирани в „епохата на империализма“ и на тяхно място да създаде нови, безкласови социалистически общества, като въплъщение на идеала за комунистическия строй, съветския човек и пролетарския интернационализъм.

Разбира се, най-голямата жертва на националното инженерство на Съветския съюз е руският народ, подложен в онези години на безпощаден физически и културен геноцид, който трябва да ликвидира цели класи и съсловия и да изтръгне из корен автентичния руски национален светоглед, формиран в епохата на историческа Русия. Дворянството, духовенството, интелигенцията, офицерският корпус – цели класи и съсловия са целенасочено и методично унищожавани. Националната политика на сталинизма приема облика на безпощадно Прокрустово ложе, по чиято мяра се „калибрират“ традиционни и иновационни нации, езици и култури. Но и българският народ пострада жестоко от евгеничните основи на съветската политика по националния

въпрос. Заради двете си национални катастрофи и обременителните клаузи на Ньойския диктат България е считана за най-слабата брънка на буржазна Европа и като такава удостоена с „честта“ да стане плацдарм за износ на световната революция от Съветския съюз и да бъде експериментална лаборатория за националната политика на Коминтерна. Първото ражда т. нар. Септемврийско въстание през 1923 г. и терористичната акция в храма „Св. Неделя“ през 1925 г., второто – македонизма. Само едно евгенично мислене, което претендира да оглави и направлява биологическата еволюция на човека, може да си позволи да деконструира стари и да конструира нови нации. Постулирането на „македонска“, „тракийска“ и „добруджанска“ нация през 1934 г. в контекста на създаването на единни фронтове между революционните движения и политическите сили за Коминтерна може да е било само поредния политически експеримент, но за България и българския народ и до днес остава като най-болезнена национална травма. Македонизмът като идейно-политическа теория и практика не е роден по естествен културно-исторически път, подобно на другите национални доктрини, а е всецяло изкуствено творение, плод на жесток евгеничен експеримент от периода между двете световни войни. Заченат през 30-те години в Коминтерна, идеологическата епруветка и на други подобни декретирани нации, той е износен от Титова Югославия, неговият уютен политически инкубатор от втората половина на XX в. През 1948 г. Югославската комунистическа партия (ЮКП) въстава срещу Коминформбюро, но не се отказва от коминтерновския македонизъм. Присаждането на великосръбски проект и комунистическа идеология в насила отнет български генетичен материал обаче сериозно уврежда плода и предопределя бъдещите комплекси на новороденото. Българофобията на македонизма е тъжно, но закономерно следствие именно от начина на неговото създаване. В светлината на това разбиране за евгеничните основи на съвременния македонизъм по-правилно и точно може да се разбере същността на македонската национално-политическа пропаганда, която се представя като историческа наука. Историографската школа в Скопие никога не е била и никога няма да бъде наука в строгия смисъл на понятието, което предполага научна обективност, политическа безпристрастност и граждански морал. Нейната цел е не да разкрива, а да подправя историческите факти, да фалшифицира миналото, да присвоява чуждо културно-историческо наследство. Затова на македонската

историография трябва да се гледа не като на историческа наука, с която да се води диалог, а като национално-политическа пропаганда, едно мащабно модерно митотворство, издигнато до ранг на държавна политика, на която трябва да се противодейства с адекватни средства. На първо място българските държавници и политици трябва да проумеят, че мисията на българската академична хуманитаристика, в т. ч. и на българската историческа наука, е да съхранява, утвърждава и обогатява българското културно-историческо наследство като основа на българската национална идентичност. Българската национална идентичност от своя страна е съставна и неразделна част на българската национална сигурност и заслужава отговорно и ангажирано отношение от страна на българската държава. Безотговорно и неангажирано отношение е да се смята, че националната мисия на българската хуманитаристика може да се финансира на пазарен принцип или да разчита на спонсориране от международни проекти. Външното финансиране от страна на бизнеса или от проекти и фондации може да играе само помощна роля, която не освобождава държавата от нейната отговорност към българската академична хуманитаристика.

На второ място българските учени хуманитаристи, в т. ч. и историците, трябва да осъзнаят националните измерения и гражданската отговорност на своята научна мисия. В този смисъл една атестация и ревизия на научния състав от хуманитарното направление на БАН, но не само по количествени показатели, а и по проблемно-тематичната му същност от гледна точка на уставната цел за съхраняване, умножаване и обогатяване на българското културно-историческо наследство, е повече от наложителна. В перспективата на нарастващата агресивност на македонизма (същото, дори в още по-голяма степен се отнася до неоосманизма) създаването на един орган (комисия, съвет) с координиращи и експертни функции за научните звена от хуманитарното направление е повече от наложително. Оценяването на труда на учените хуманитаристи не може и не бива да става само по критерия за публикации в реферирани и индексирани издания или импакт-фактори, а от тяхната рецепция в българското общество и от техния реален принос към приоритетите на българската държава.

На трето място българската държава в лицето на Министерството на външните работи, подпомогната от българските учени хуманитаристи от БАН и от други научни организации, трябва да разработи дългосрочна научнообоснована програма за противодействие срещу македонската

национално–политическа пропаганда. Декретирането на македонска нация през 30–те години на XX в. и нейното насилствено внедряване в съзнанието на българското население в Македония в периода след Втората световна война в същността си е форма на духовен геноцид, сравним с престъпленията на фашизма и националсоциализма. Затова международното разобличаване и осъждане на македонизма като идеологически продукт на войнстващия комунизъм от периода между двете световни войни и като политическа практика на тоталитарната държава от годините на Студената война може да се превърне в ефективна форма на противодействие от страна на българската външна политика пред европейските институции и водеща във формирането на българо–македонските междудържавни и политически отношения.